

БРОЈ 18 ДЕНТА

НАРОД

Рукописи се не враћају

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
ПРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

ЧЕГА СЕ ОНИ БОЈЕ

Док се у листовима надугачко више напада него са подацима коментаришу резултати, који би се добили изменом заробљеника између Русије и Централних Сила, дотле Аустрија и Немачка нису још ни предложиле Лењиновој влади, да се изврши размена заробљених и интернираних. И док се у овим коментарима губи у нетачним и произвољним цифрама о броју заробљеника, далеко је занимљивије проучити, зашто Централне Силе нису навалиле, да што пре сврше са том добити у људској снази, за коју сви знамо да јој је крајње потребна.

Први а главни разлог за Немачку и за Аустрију, да избегне тешке мешање са свим оним што долази из Русије — па били то и њени заробљеници — јесте у бојазни од револуционарног духа, који отуда долази. Оне су тај страх одале пре неки дан наредбом, да се забрањује свако братимљење са руским војницима и ако су то недавно систематски наређивали да се врши. Немачки и аустријски заробљеници, које је рат измучио више него друге а који су данас наслутили тежњу за слободом и познали пожртвовање људи у тој тежњи, унели би најтежи неред у редове њихове војске.

Нарочито у том погледу најгоре стоји са Аустроугарском. Велики део њених заробљеника у Русији чине Румуни, Чеси и Југословени, који су у ствари према хабсбуршкој монархији били револуционари и пре него што се заратило а доцније самом својом предајом. Они се давас не би ни вратили у Аустроугарску, нити би их Аустроугарска смела примити, у несрећним приликама, у којима се она данас налази. Она би изменом заробљеника само имала много да изгуби и зато она не покушава да га покрене.

Но и мимо свега тога Централне Силе не би могле ни брзо ни лако да употребе заробљенике за појачање своје људске снаге. Упоредо са физичком изнуреношћу и морал би код ових људи само нашкодио другој војсци више него што би је помогао, а да се оставе на страну све остале тешкоће око њиховог наоружања и опреме и ако се зна да немачка данас не стоји сјајно у том погледу.

За сада, дакле, питање о измени заробљеника постоји само у претпоставкама и оно и кад буде решавано, решиће се само са осталим условима. И зато се питање о појачању немачке снаге своди на решење данашње ситуације, и у њему Немци много више помишљају на ослобођење својих трупа са руског фронта, него на употребу заробљеника. Па како стоји у том погледу?

Одреди козачких, украјинских, румунских и пољских трупа, који ратују са Немачком, морали би непрестано држати Немачку на оперативној ноzi на овој страни. Сваким обртом или изненађењем унутрашњости Русије или у положају немачке војске на неком другом фронту, отворени бок немачког царства могао би претрпети тежак ударац.

Али није то главно. Немачка и Аустрија имају посла са огромним народом, који се налази у пуној револуцији, која се неће скоро свршити. Верује се да ће у руској револуцији завладати глас о вољи народа а зна се да руски народ не воли Немце. Претпоставља се да се на то неће дуго ни чекати; то ни Немцима није сакривено. А може ли се од психолошки непријатељски расположеног народа у пуном жеку његове револуције, заштитити од њега кордоном царинских стражара и инвалида?

У ОСКУДИЦИ

Цирих. — Према писању аустријске штампе: економске прилике у Аустро-Угарској монархији постају сваки даном све теже. У Мађарској је пао велики снег. Услед тога је поремећен редован саобраћај и Пешта је остала без хлеба.

У Грацу се осећа велика оскудица у хлебу. Грац ће до Божића морати остати потпуно без брашна. Симптоматично је, да у Мађарској, која је до сада била у много бољем положају, питање исхране постаје сваки даном све озбиљније. Поред тога, мађарска престоница нема угља. Ових дана отићи ће једна депутација цару Карлу, у Беч, да га моли за интервенцију.

У Салцбургу, услед немања угља обуставиле су сваки рад месне железнице и фабрике газа. Пошто нема осветљења, употребљују се једино свеће, које су веома скупе и тешко

се налазе. У Мађарској узедене су карте за свеће.

Очекивало се, да ће се оброк кромпира у Немачкој повећати од 3 и по кг. на 5 недељно. Али ова се вест значајно демантује.

Конференцију са Русијом. Тако исто прихваћен је и предлог социјалиста, којим се тражи, да се на конференцији примени принцип >без анексија и одштета< и да се позове руска влада, да понуди непријатељима централних сила мир.

Чешки посланик Штак изнео је назоре Чеха о праву свих народа у Аустрији, да слободно реше своју судбину и захтевао је да на конференцији суделују сви народи.

Рутенски посланик Петрушкович енергично је протествовао против уједињења малоруских делова Галиције са пољском државом.

Адлер, социјалиста, изјавио је, да је предлог социјалиста потекао из жеље, да се дође до општег мира.

Валднер у име Немаца протествовао је против суделовања народности, а особито Чеха и Југословена, на конференцији. Вели, да би они само спречавали, и евентуално, омили рад конференције, што би била највећа несрећа за Аустрију. Тражи, да се очувају данашње границе и будућност Аустрије и да Немачка и Аустрија буду солидарне у преговорима.

Корошец, Словенац, говорио је у корист предлога, да народности упуте свака своје делегате на конференцију и одбија приговор, да Југословени, тражећи право народа да слободно управљају својом судбином, раде у корист Споразума.

Хаберман, чешки социјалиста, каже, да пролетаријат тражи општи а не сепаратан мир.

Цирих. — Према писању аустријске штампе: економске прилике у Аустро-Угарској монархији постају сваки даном све теже. У Мађарској је пао велики снег. Услед тога је поремећен редован саобраћај и Пешта је остала без хлеба.

У Грацу се осећа велика оскудица у хлебу. Грац ће до Божића морати остати потпуно без брашна. Симптоматично је, да у Мађарској, која је до сада била у много бољем положају, питање исхране постаје сваки даном све озбиљније. Поред тога, мађарска престоница нема угља. Ових дана отићи ће једна депутација цару Карлу, у Беч, да га моли за интервенцију.

У Салцбургу, услед немања угља обуставиле су сваки рад месне железнице и фабрике газа. Пошто нема осветљења, употребљују се једино свеће, које су веома скупе и тешко

се налазе. У Мађарској узедене су карте за свеће.

Очекивало се, да ће се оброк кромпира у Немачкој повећати од 3 и по кг. на 5 недељно. Али ова се вест значајно демантује.

МАЂАРСКЕ ФИНАНСИЈЕ

Париз. — У мађарском горњем дому поведена се расправа о прекомерном емитирању папирног новца у Аустроугарској. Фон Гал захтевао је енергичне мере и напао је на данашњи систем, што се емитовањем папирног новца подмирују државне потребе. Тражио је објашњење, зашто је закључен последњи зајам од милијарде и по круна код аустро-угарских банака.

Министар председник Векерле одговорио му је, да је он радио на хитном закључењу једног зајма на рачун аустријске владе, која је имала да исплати пот-

поре фамилијама мобилисаних војника. Ова обвеза силно погоршава нашу ситуацију, али због специјалних разлога морамо да је се држимо.

НЕМАЧКЕ НАМЕРЕ

Лондон. — У последње време шире се вести о пројектованој немачкој офанзиви на западном фронту.

Енглески војни критичар Фразер, који је веома добро обавештен, и који је до сада дао толико доказа у предвиђању будућих војних догађаја, мисли, да Аустро-Немци нису у стању да пробију западни фронт. Он је уверен, да ће они сву своју снагу употребити на италијанском фронту каже:

Немци немају обичај да обустављају своја војна предузећа. Пошто су онеспособили Русију и Румунију, употребити све могуће да униште и Италију. Истина је, да је италијанска војска у величанственој борби спречила напредовање непријатеља, али криза још није сасвим проишла.

ДАЛМАЦИЈА

IV

Као што је племе Хрват свим истокрвним словенским племенима у свом дохвату власти наметнуло своју власт и име, тако је Хрвату истокрвно племе Срб, које је са Хрватом и осталим њима истокрвним племенима дошло на југ иза Карпата, наметнуло свим околним словенским племенима своју власт и своје име, а на исток од хрватског. Али племена словенска, која су се налазила између Хрвата и Срба, у оно доба услед мањег или већег утицаја једног или другог племена била су у току векова и под једним и под другим племеном, или су чак постала и независне државе, као што је била Босна под Твртком и Дубровачка Република.

Мађарска опасност одвратила је хрватске краљеве од мора и упутила их, да учврсте своју власт више на север, да би одољели Мађарској навазаци.

Али у том часу почиње, да залази њихова звезда и самог племена. Занемарише краљеви море, извор богатства, а Венеција је само вребала, да зграби што за себе.

И дође Гвозд, данас звана Петрова гора, и паде у боју последњи краљ народне крви, син приморске земље, Петар Свачић, а хрватски велможе предадоше народ свој власти мађарског краља Коломана.

Коломан са хрватским велможама преко мртвог трупа Свачићевог и њему верних палих јунака силази Биограду

на мору и круни се хрватском круном за хрватског краља.

Од овог тренутка приморска област престаје, да води главну реч.

Поједини жупани осилеше се и владаху попут самих краљева под сеном краљева Арпадовића.

Настало је пренадање и у том пропадању моћ се Венецијаје диже.

Мађарско-Хрватски краљеви мало по мало постају и грачке у рукама разних банава и велможа, и тако од центра најудаљенији крај државе, далматински део и Бијела Хрватска почињу, да формално опадају од целине. Диму се поједини кнезови и владају на своју руку и уништавају се у међусобној борби.

А Српско племе није било још толико проширало своју моћ, да би било у стању, да ове словенске крајеве подвргне својој власти и да их спасе нацији од туђанског утицаја. И тако надође Венеција, да у мутном лову; да граби варош по варош, крај по крај словенски, лепе крајеве наше.

И видисмо још једном издају у историји народа. Већи део наше приморске области, целу данашњу Далмацију са острвима, од Неретве па до Велебита, мађарско-хрватски краљ Петар II. Орсеоло, од мајке иначе Млечанин, продаје Венецији за 100.000 дуката. То је било горе издајство од Јудиног.

И пада словенска област,

својој Далмацији у вековно ропство трговачке Венеције.

А на југу Далмације подиже се засебна држава Дубровачка Република.

После овакх страшних догађаја тек надилази и осећа се моћ српског племена, али је било касно.

Цар Душан Силни хтео је да уједини један народ под својим жезлом, али Српска Држава за његова владања до стигла је до врхунца, а да у свом оквиру најне видела све хрватске и српске земље.

Под његовом власти видимо Босну и Херцеговину и један део Славоније, и целу данашњу Далмацију од Неретве на југ, у колико није била у власти Дубровачке Републике.

Али Цар Душан Силни, место да би отргнуо из панча мађарских и Венеције делове једног народа, и сам врши дело цепања; — поклања Дубровачкој Републици сву данашњу Далмацију од Неретве са полуострвом Пељешац па све до улаза у бокоторски залив.

Прође слава и овог племена и дође несрећно Косово поље и паде цео народ у ропство. Хрвати у крилу Мађара, Срби под Турчином, а Далмација под Венецијом.

Само звезда, што сја, кроз векове, и води политику са Турцима и Венецијом, и тим им пркоси, јесте Дубровник. И прохујаше векови. А кроз њих остатак једнога народа разноврсно је славу нације.

А пуста Далмација под Венецијом гине, економски умаре; и последње далматинске шуме посекоше млетачки Дуждеви за своје галије, за своју поморску славу.

Али народ у ропству није изгубио веру, није заборавио свој језик, своје обичаје.

И дође француска револуција, усталаса народ, отвори им очи и указа им, да они нису робље, да су они сама држава, и да треба сами собом управљају. — Да је сваки народ конач своје среће.

Дошао је и Наполеон, и с њиме дође та идеја и до нашег прага.

НОВА ВОЈСКА

Пошто је било већ јављено о оснивању чешко-словачке војске, сада смо у стању да донесемо и службени текст указа о њеном стварању.

»Председник Републике на предлог Министарског Савета, министра војног и министра спољних послова донео је овај декрет:

Члан 1. Чехо-Словаци организовани у аутономну војску, признавајући, у војничком погледу, власт француске Врховне Команде, бориће се под својом заставом против Централних Сила.

Члан 2. Ова народна војска, у политичком погледу, ставља се под управу Народног Саве-

та чешких земаља, чије је централно седиште Париз.

Члан 3. Организација чешко-словачке војске поверена је француској влади.

Члан 4. Одредбе, које су сада у важности у Француској војсци, а које се тичу хијерархијске организације, војне администрације и правосуђа, биће применене и на чешко-словачку војску.

Члан 5. Аутономна Чешко-Словачка војска регрутује се:

а) од Чеха-Словака, који се сада налазе у Француској војсци;

б) од Чехо-Словака, који су у другим војскама, па су примљени у ову Чешку-Словачку војску;

в) од оних, који се добровољно јаве у ову војску, док траје рат.

Члан 6. Министарским прописима уредиће се примена овог указа.

Члан 7. Председник Министарског Савета, Министар Војни и Министар Спољних Послова сваки у свом делокругу, имају, да изврше овај указ, који ће бити објављен у службеном листу француске републике и уведен у Зборник закона.

Председник Републике
Поенкаре с. р.

ФРОНТ НА ПЈАЗЕ

Лондон. — Министар војни јавља, да је главни командант енглеских трупа на италијанском фронту јавио да нема никаквих промена у ситуацији. Активне су патроле и батерије врше свој посао. И ако је последњих дана време било врло непогодно енглески авијатичари су били на послу. Снег пада и зима је врло јака, нарочито у планинским пределима. Држање и морал код трупа су одлични. Наше су трупе врло задовољне последњим успесима Савезника на вису Асолоне.

ИЗ РУСИЈЕ

Петроград. — Козаци иду са топовима на Самару и Астрахан. Гарнизон у Самари је се разбегао пре борбе.

Козаци су заузели источни део губерније Вороњец.

Петроград. — Совјет сељака је подигао страшну ларму против Троцкога, када је овај тражио да се уведе гилотина. Троцки је напустио зборну дворану заједно са максималистима, који су протествовали против сељака и претили им.

Цирих. — »Фремденблат«, говорећи о разговорима са Русијом,

вели: »Без сумње, учињен је велики корак да дођемо до споразума са Русијом. Али свакој прераној радости нема места.«

НАД МАНХАЈМОМ

Лондон. — 11 овог месеца јеона наша ваздушна ескадрила бомбардовала је у сред бела дава варош Манхајм, на Рајни, и то са одличним резултатима. Изабацили смо тону бомба, које су проузроковале многе експлозије у главним станицама, у фабрикама и у самој вароши, где су избили пожари. Један од наших аероплана, оштећен јаком артиљеријском ватром, био је принуђен да се спусти. Сви остали апарати вратили су се неповређени.

ПЕНЗИОНИСАНИ

Пешадијски пуковник Стојан М. Поповић, пешадијски потпуковник Сима М. Ценић, пешадијски мајор Љубиша П. Борисављевић, пешадијски капетан I класе Боривоје Ј. Јовановић и пешадијски капетан II класе Јован В. Костић, стављени су у пензију на основу члана 22. закона о устројству војске.

САОПШТЕЊА

У кругу логора 2. чете жандармерског батаљона нађена је једна златна медаља за храброст.

Ко је ису изгубио нека се јави Команди Места, где се иста налази.

Комисија за извиђај и процену штете проузроковане солунским пожаром Српској Држави и њеним држављанима одређена решењем Министарског Савета од 6. октобра ове год. Бр. 1214, позива све српске држављане, који су оштећени пожаром месеца августа ове год., да јој поднесу писмене пријаве, у којима ће тачно и пошенично изложити у чему су оштећени и у којој вредности, као и да назначе улицу и број куће где се штета догодила.

Пријаве ће сваки оштећени лично подносити комисији (улица Керим Ефендије бр. 3, више Саметовског Одељења Врховне Команде).

Оштећена лица која се налазе ван Солува, подносиће пријаве преко својих команди — односно комесара за избеглице.

Напомиње се да пријаве треба да буду тачне и истините, јер ће се поред промеравањ, по потреби, полагати заклетва.

Рок пријаве до 15. јануара 1918 год. ваљачно.

ПОМЕН

Др. Јован Целнарж санитар. пуковњак и син Мирослав — апотекар даваће у суботу 16 т. мца у цркви Свет. Саве полугодишњи помен својој супрузи односно мајци Јелени. О томе извештавају своје пријатеље.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На десној обали Мезе наше су батерије енергично одговарале и уђуткале живо бомбардовање наших линија у области Безонво.

У области Сен Кантена и у Горњем Алзасу наше су патроле продрле у немачке ровове и довеле заробљеника.

Извештај од 23 сата. — На десној обали Мезе Немци су два пута нападали наше положаје у шуми Кориер. И поред врло јаке артиљеријске ватре они нису успели да пробију наше линије, и оставили су на разбојишту многобројне лешине.

Извештај Штаба Источне Војске. — На фронту рђаво време.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Јутрос рано одбили смо нашом ватром једно непријатељско одељење југоисточно од Ипра. Изгубив што је артиљерија била врло активна после подне у близини Елена и јужно од Пелкапела, није било ништа важно.

Ночас, за време сукоба па-

трола, задобили смо неколико заробљеника јужно од Камбреа. Јаке артиљеријске акције и с једне и с друге стране било прошле ноћи западно од Ла Басе и источно од Ипра.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

На висоравни Азјаго отпочела је борба јуче у зору. Непријатељ је сконцентрисао своје напоре на нашем крајњем десном крилу између кланца Росо и долине Фенцеле, али фронтално задржан, није био у стању да пређе Сасо.

Наше трупе, од Косталунге и Мелага, поновиле су више пута нападе на кланац Росо и на Монте Валбела, који су заузеле али га нису могле одржати. После подне борба није била више интензивна. У акцијама последњих дана нарочито су се истакли 78. пешачки пук тоскански и 5. берсаљерски пук.

На левој обали Бренте уништили смо одмах један напад, који је непријатељ покушао западно од Остерие.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПARIЗ. — У министарству спољних послова председавао је г. Клемансо конференцији, на којој су учествовали Лорд Милнер, Лорд Цецил, Фок и Пишон. Друга седница одржана је данас у министарству војном. — »Еко де Парик« тврди да је се дошло до сагласности у питањима, која су претресана на седницама.

ВАШИНГТОН. — Херли је изјавио: »Сада су у грађењу, односно закључени су уговори за израду лађа, у укупној тонажи од 8,395.000 Радна снага и у опште рад је тако сјајно удешен на обалама Пацифика, да се постигнуо рекорд у брзини грађења лађа. Према извештајима бродарнице су достигле максимум у изради. Можемо рећи, да је кудрао час, кад ће свет видети дело нашег народа.«

ПARIЗ. — Румунски послоник Антонеску демантује твђење немачке владе о некај евенчуалној абдикацији румунског краља Фердинанда у корист свога сина, принца Карола.

ВАШИНГТОН. — Одређено је 90 милиона франака за подизање нових фабрика за израду експлозава.

ПARIЗ. — Апелтен је држао говор у име 1500.000 синдикалиста. Он је јако напао и жигосио држање аустронемачких синдикалиста, која под јармом империјализма забрављају на своја обећања и на своја предања.

Апелтен је исто тако оштро критиковао Максималисте, рекавши да револуција Лењина, Троцког и њихових другова била је

право издајство према руској демократији и пролетаријату савезничких народа.

ЛИСАБОН. — Водећи рачуна о фактичној ситуацији Представници Енглеске, Италије и Француске ступили су у везу са новим португалским председником министарског савета Сидонијом Паез, који је употребио сватку згодну прилику, да потврди одлучност Португалије, да настави рат.

ПARIЗ. — Торпиљери: »Мовд« и »Шатореном« напали су један немачки сумарен који је час силазио под воду час излазио из воде. Најзад је једним метком погођен топција на сумарену.

Сви Немци одмах су скочили у море, јок је лађа тонула уништена нашом артиљеријом. Задобили смо 22 заробљеника, међу којима је и командант сумарена

СРПСКИ ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈ

13 децембра једна наша петрола, под заштитом магле, упала је у непријатељски ров у реону реке Бистрице, одакле се вратила са пленом.

МАЛИ ОГЛАСИ

У недељу 17. децембра ове год. отварам гостионицу „ВОЈВОДИНА“

у Егнатиевој ул. бр. 282. друга трамвојска станица од Римске капије ка железничкој станици.

Умољавам поштовану публику за посету, а ја ћу се трудити да их услужим што бољим јелом и пићем као и раније.

Споштовањем
Ђура Јовановић
Рисоманц
бив. гост. код „Колумбо“